

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/198/2005

ZAUFIANIE DO POLITYKÓW W GRUDNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ❑ Największym zaufaniem społecznym cieszy się premier Kazimierz Marcinkiewicz (63%), który minimalnie wyprzedza w tym rankingu prezydenta elekta Lecha Kaczyńskiego (61%). Trzecie miejsce, z nieco słabszym już wynikiem, przypadło w tym miesiącu odchodzącemu prezydentowi Aleksandrowi Kwaśniewskiemu (58%). Nieco mniejszym zaufaniem cieszą się Donald Tusk (57%), Jarosław Kaczyński (56%) oraz Zbigniew Ziobro (55%).
- ❑ W stosunku do ubiegłego miesiąca na zaufaniu społecznym zyskali premier Kazimierz Marcinkiewicz (wzrost zaufania i spadek nieufności po 4 punkty procentowe) oraz członkowie jego gabinetu: szef resortu sprawiedliwości Zbigniew Ziobro (6-punktowy wzrost zaufania i 2-punktowy spadek nieufności) oraz minister spraw zagranicznych Stefan Meller (wzrost zaufania o 5 punktów). Wyraźnie poprawił się także bilans ocen Leszka Balcerowicza (4-punktowy wzrost zaufania i 7-punktowy spadek nieufności). Do polityków, którzy od ubiegłego miesiąca zyskali w ocenie badanych, choć już raczej w niewielkim stopniu, zaliczają się także Hanna Gronkiewicz-Waltz oraz Jan Rokita.
- ❑ Wyraźnie gorsze niż przed miesiącem są natomiast oceny Waldemara Pawłaka (spadek zaufania o 10 punktów i wzrost nieufności o 3 punkty) oraz prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego (4-punktowy spadek zaufania i 8-punktowy wzrost nieufności). W ocenie badanych stracili także marszałek Sejmu Marek Jurek (spadek zaufania o 6 punktów), prezydent elekt Lech Kaczyński (5-punktowy spadek zaufania), szef PiS Jarosław Kaczyński (spadek zaufania o 4 punkty i wzrost nieufności o 2 punkty) oraz minister, koordynator ds. służb specjalnych Zbigniew Wassermann (3-punktowy spadek zaufania i 4-punktowy wzrost nieufności).
- ❑ Spośród uwzględnionych w naszym sondażu przedstawicieli sceny politycznej z największą nieufnością badanych spotyka się Roman Giertych (48%). Tylko nieco rzadziej nieufność budzą Andrzej Lepper oraz Leszek Balcerowicz (odpowiednio: 46% i 45%). W ocenie tych polityków nieufność zdecydowanie przeważa nad zaufaniem.

Kolejny miesiąc, jaki upłynął od wyborów, sprawia, że zmienia się nie tylko lista osób najbardziej znaczących w państwie, ale także sposób patrzenia na wcześniej mało znanych polityków oraz tych, którzy są identyfikowani, ale pojawiają się w nowych rolach społecznych. Dotyczy to nie tylko osób, które objęły najważniejsze stanowiska w kraju, ale także tych polityków, którzy np. muszą się odnaleźć jako mniej lub bardziej konstruktywna opozycja. Jak zatem odbierani są główni przedstawiciele naszej sceny politycznej? Kto według Polaków dobrze wpisuje się w nowe role, a którym politykom pierwsze kroki w nowym układzie sił wychodzą trochę gorzej? Chcieliśmy się tego dowiedzieć w naszym ostatnim sondażu¹.

ZAUFANIE I NIEUFNOŚĆ

W grudniu na pierwszym miejscu listy polityków najczęściej darzonych zaufaniem społecznym znalazł się Kazimierz Marcinkiewicz. Zaufanie do premiera deklaruje blisko dwie trzecie badanych (63%), jednocześnie stosunkowo rzadko wzbudza on nieufność (10%). Tylko minimalnie mniejszym zaufaniem niż szef rządu cieszy się prezydent elekt Lech Kaczyński (61%). Jednak jako polityk od dawna aktywny na scenie politycznej odbierany jest nieco bardziej kontrowersyjnie - nieufność w stosunku do Lecha Kaczyńskiego deklaruje jedna piąta ankietowanych (20%).

Trzecie miejsce, z nieco słabszym już wynikiem, przypadło w tym miesiącu odchodzącemu prezydentowi Aleksandrowi Kwaśniewskiemu, któremu ufa niespełna trzy piąte badanych (58%). Niemal takim samym zaufaniem cieszy się lider PO Donald Tusk (57% deklaracji zaufania), który z kolei minimalnie wyprzedza w tym rankingu szefa PiS Jarosława Kaczyńskiego (56%) oraz ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobrę (55%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (187) zrealizowano w dniach 2-5 grudnia 2005 roku na liczącej 1018 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Także w stosunku do tych polityków zaufanie zdecydowanie przeważa nad nieufnością. Aleksander Kwaśniewski spotyka się jednak z negatywnym nastawieniem badanych trochę częściej (28% deklaracji nieufności) niż liderzy dwóch głównych ugrupowań politycznych - PO i PiS. Donaldowi Tuskowi i Jarosławowi Kaczyńskiemu nie ufa odpowiednio: 22% i 21% ankietowanych, jeszcze rzadziej nieufność badanych budzi Zbigniew Ziobro (15%).

Wyraźnie już mniejszym zaufaniem społecznym cieszą się politycy lokujący się na kolejnych pozycjach tego rankingu. Postrzegani są też jako bardziej kontrowersyjni. Janowi Rokicie ufa nieco ponad dwie piąte badanych (42%), trochę mniejsze liczebnie grupy deklarują zaufanie do liderów SdPl i Samoobrony - Marka Borowskiego i Andrzeja Leppera (po 38%). Niemal takim samym zaufaniem cieszy się Hanna Gronkiewicz-Waltz (37%). Niespełna jedna trzecia badanych ufa liderom PSL i SLD - Waldemarowi Pawlakowi (32%) oraz Wojciechowi Olejniczakowi (30%).

Ze stosunkowo najmniejszym zaufaniem spotykają się osoby dotychczas mniej znane bądź do tej pory w ogóle nieuczestniczące w życiu politycznym i zaledwie od kilku tygodni piastujące eksponowane stanowiska w państwie lub w rządzie. Zaliczają się do nich przede wszystkim: zupełnie nowa postać na scenie politycznej - minister finansów Teresa Lubieńska, a także mało znani politycy - szef resortu obrony Radosław Sikorski oraz marszałek Senatu Bogdan Borusewicz, których nazwiska nic nie mówią większości badanych.

Spośród przedstawicieli sceny politycznej uwzględnionych w naszym sondażu z największą nieufnością spotyka się Roman Giertych. Nie ufa mu prawie połowa badanych (48%). Tylko nieco rzadziej nieufność ankietowanych budzą również Andrzej Lepper oraz Leszek Balcerowicz (odpowiednio: 46% i 45%). W ocenie tych polityków nieufność zdecydowanie przeważa nad zaufaniem. Dość dużo respondentów (35%) nie ufa także Jerzemu Hausnerowi, którego nazwisko po kilkumiesięcznej przerwie ponownie zamieściliśmy na naszej liście. Do polityków dość często spotykających się z negatywnym nastawieniem badanych zaliczają się również Hanna Gronkiewicz-Waltz oraz Jan Rokita. Nieufność do nich deklaruje prawie jedna trzecia ankietowanych (odpowiednio: 32% i 31%).

Tabela 1. Stosunek do polityków w grudniu 2005

Politycy	Zaufanie		Nieufność		Obojętność	Nieznajomość
	XII '05	Zmiana od XI '05	XII '05	Zmiana od XI '05		
	w procentach					
K. Marcinkiewicz	63	+4	10	-4	17	4
L. Kaczyński	61	-5	20	0	14	0
A. Kwaśniewski	58	-4	28	+8	11	0
D. Tusk	57	0	22	-2	16	2
J. Kaczyński	56	-4	21	-2	15	1
Z. Ziobro	55	+6	15	-2	13	13
J. Rokita	42	0	31	-3	16	5
M. Borowski	38	-1	27	-4	19	9
A. Lepper	38	-3	46	+2	12	1
H. Gronkiewicz-Waltz	37	+1	32	-3	17	7
W. Pawlak	32	-10	26	+3	26	8
W. Olejniczak	30	-2	17	-4	20	26
L. Balcerowicz	29	+4	45	-7	15	2
B. Komorowski	28	-2	16	-4	22	27
R. Giertych	28	-2	48	+2	11	7
Z. Wassermann	27	-3	14	-4	22	30
L. Dorn	26	0	20	+1	15	31
J. Szmajdziński	26	-1	24	0	21	23
S. Meller	24	+5	7	+1	15	47
M. Jurek	22	-6	16	+1	18	38
J. Hausner	19	*	35	*	20	19
B. Borusewicz	14	-2	8	-2	16	55
R. Sikorski	12	-1	5	0	14	63
T. Lubińska	7	0	8	+1	10	71

Pominięto "trudno powiedzieć"

* W listopadzie brak pomiaru

Krótki okres, jaki minął od wyborów, zmiana układu sił na scenie politycznej oraz powstanie nowego rządu - wszystko to sprawia, że wciąż jesteśmy świadkami dość typowego dla okresu powyborczego procesu oswojania się Polaków z nowym układem politycznym, weryfikowania dotychczasowych wyobrażeń o postaciach już znanych, ale występujących w nowych rolach i wyrabiania sobie opinii o osobach dotychczas mało znanych, a obecnie piastujących eksponowane stanowiska. Zmiany, jakie od ubiegłego miesiąca nastąpiły w społecznych ocenach polityków, choć dotyczące sporej ich grupy są na ogół niezbyt duże. W znacznej mierze też są, jak się wydaje, nie tyle reakcją opinii publicznej na konkretne wydarzenia czy zachowania polityków, ile raczej pochodną ich częstszej bądź rzadszej obecności w mediach.

Do polityków, którzy w ciągu kilku tygodni dzielących nasze kolejne pomiary zyskali na zaufaniu społecznym, zaliczają się przede wszystkim przedstawiciele rządzącego gabinetu z Kazimierzem Marcinkiewiczem na czele.

Już w listopadzie notowania premiera Kazimierza Marcinkiewicza, który do momentu objęcia tego urzędu był postacią raczej mało znaną szerokiej publiczności, okazały się bardzo wysokie. Grudzień przyniósł dalszy wzrost notowań prezesa Rady Ministrów. Zaufanie do niego wzrosło o 4 punkty procentowe, o tyle samo punktów zmalała także grupa badanych, którzy mu nie ufają².

Lepsze od listopadowych są oceny ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry. Zaufaniem darzy go obecnie o 6 punktów procentowych więcej badanych niż przed miesiącem, nieznacznie też zmalała (o 2 punkty) liczba osób deklarujących do niego nieufność. Są to najlepsze oceny tego polityka z dotychczas rejestrowanych.

W ciągu zaledwie kilku tygodni pełnienia obowiązków szefa dyplomacji zyskał w opinii badanych także minister spraw zagranicznych Stefan Meller. Chociaż nadal zalicza się on do polityków stosunkowo mało znanych (jego nazwisko nic nie mówi prawie połowie pytanych), obecnie jest on rozpoznawany wyraźnie częściej niż przed miesiącem (wzrost znajomości o 9 punktów procentowych), a zmianie tej towarzyszy znaczący wzrost deklaracji zaufania (o 5 punktów).

Do polityków, których notowania są wyraźnie lepsze niż w listopadzie, zalicza się również Leszek Balcerowicz. Zaufaniem darzy go obecnie o 4 punkty procentowe więcej

² Należy podkreślić, że badanie zostało przeprowadzone przed szczytem w Brukseli rozstrzygającym o unijnym budżecie na lata 2007-2013.

badanych niż przed miesiącem, jednocześnie wyraźnie ubyło (o 7 punktów) osób deklarujących w stosunku do niego nieufność. W ocenie ankietowanych zyskali ponadto, choć już bardzo nieznacznie, Hanna Gronkiewicz-Waltz (3-punktowy spadek nieufności i 1-punktowy wzrost zaufania) oraz Jan Rokita (spadek nieufności o 3 punkty).

Dłuższa jest lista polityków, których notowania się pogorszyły. Znacznie gorsze niż przed miesiącem są przede wszystkim oceny Waldemara Pawlaka. Zaufanie do niego deklaruje obecnie o 10 punktów procentowych mniej badanych niż w listopadzie, nieco więcej zaś mu nie ufa (wzrost o 3 punkty). Trudno jednoznacznie stwierdzić, czemu należy przypisać nagły spadek popularności tego polityka. Warto jednak zauważyć, że tę niekorzystną zmianę w ocenach rejestrujemy w stosunku do wyjątkowo dobrych notowań Waldemara Pawlaka w listopadzie. Natomiast biorąc pod uwagę dłuższą perspektywę czasową można stwierdzić, iż jego obecne oceny nie odbiegają od przeciętnych notowanych w całym okresie przedwyborczym. Może być ona zatem spowodowana jego rzadszą niż bezpośrednio po wyborach obecnością w mediach, a po części być może także pewną marginalizacją PSL na scenie politycznej, wynikającą nie tylko ze słabego wyniku wyborczego, jaki osiągnęła ta partia, ale i obecnego układu sił w parlamencie.

Niemal w równie dużym stopniu pogorszył się bilans ocen Aleksandra Kwaśniewskiego. Niekorzystna zmiana w notowaniach prezydenta wyraża się jednak nie tyle w spadku społecznego zaufania (o 4 punkty procentowe), ile we wzroście nieufności (o 8 punktów). Przyczyną pogorszenia się ocen prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego w ostatnich tygodniach pełnienia przez niego urzędu, a więc w sytuacji sprzyjającej podsumowaniom całej jego raczej dobrze niż źle ocenianej prezydentury, z pewnością jest przede wszystkim wszczęcie przez niego procedury ułaskawieniowej w stosunku do jednego z dawnych kolegów partyjnych - Zbigniewa Sobotki³. Sprawa ta wywołała falę krytyki urzędującego prezydenta i, jak można sądzić, położy się cieniem na jego wizerunku.

Pogorszenie się ubiegłomiesięcznych notowań stało się też udziałem sporej grupy polityków PiS, piastujących obecnie ważne funkcje w rządzie i w państwie, w tym prezydenta elekta Lecha Kaczyńskiego. Stosunkowo najbardziej stracił na zaufaniu społecznym marszałek Sejmu Marek Jurek. Obecnie zaufanie do niego deklaruje o 6 punktów procentowych mniej badanych niż przed miesiącem.

³ Trzeba zaznaczyć, że decyzja o ułaskawieniu Zbigniewa Sobotki zapadła po realizacji naszego sondażu.

Prawdopodobnie za sprawą rzadszej obecności w mediach i mniejszej aktywności politycznej, słabsze niż w listopadzie są także oceny prezydenta elekta Lecha Kaczyńskiego (spadek zaufania o 5 punktów procentowych) oraz szefa PiS Jarosława Kaczyńskiego (4-punktowy spadek zaufania i 2-punktowy wzrost nieufności). W podobnym stopniu pogorszyły się dotychczasowe oceny Zbigniewa Wassermanna (spadek zaufania o 3 punkty i wzrost nieufności o 4 punkty). O niewielkim już raczej pogorszeniu się notowań można jeszcze mówić w przypadku polityków reprezentujących inne ugrupowania - Bronisława Komorowskiego, Wójciecha Olejniczaka oraz Marka Borowskiego. Zmiany te wyrażają się jednak głównie w niewielkim (po 4 punkty) wzroście odsetka badanych deklarujących nieufność do tych polityków.

Notowania pozostałych uwzględnionych w naszym badaniu przedstawicieli sceny politycznej nie zmieniły się znacząco od ubiegłego miesiąca.

ŚREDNIE OCEN

W naszym sondażu badani oceniają poszczególnych polityków posługując się jedenastopunktową skalą, której skrajne punkty określić można z jednej strony jako głęboką nieufność (-5), z drugiej zaś jako bardzo duże zaufanie (+5). Omawiane powyżej dane informowały o zasięgu społecznego zaufania i nieufności. Prezentowane były łączne odsetki badanych wyrażających zaufanie (wskazania punktów od +1 do +5), obojętność (0), nieufność (od -1 do -5) wobec poszczególnych polityków, a także stopień ich nieznaności - odnosiły się one do ogółu badanych. Natomiast średnia ocen jest syntetyczną miarą pozwalającą uchwycić siłę zarówno pozytywnych, jak i negatywnych nastawień, przy wyeliminowaniu różnic wynikających ze stopnia znajomości poszczególnych polityków.

Najbardziej jednoznacznie pozytywnie odbieranym politykiem jest premier Kazimierz Marcinkiewicz, o czym świadczy wartość jego średniej ocen (1,78). Drugie miejsce wśród najlepiej ocenianych przedstawicieli sceny politycznej przypadło w tym miesiącu Zbigniewowi Ziobrze (1,53), który wyprzedza w tym rankingu cieszącego się wyraźnie większym zaufaniem, ale też częściej spotykającego się z nieufnością badanych prezydenta elekta Lecha Kaczyńskiego (1,31). Wyraźnie niższą średnią ocen niż prezydent elekt uzyskał w tym miesiącu szef PiS Jarosław Kaczyński (1,03). Do grona zdecydowanie pozytywnie

postrzeganych przedstawicieli sceny politycznej zaliczają się także przewodniczący PO Donald Tusk (0,92), prezydent Aleksander Kwaśniewski (0,84) oraz minister spraw zagranicznych Stefan Meller (0,76). Wyraźnie niższą średnią ocen - świadcząca o przewadze pozytywnych nastawień, ale nie tak wyraźnej, uzyskali inni członkowie gabinetu Kazimierza Marcinkiewicza - szef resortu obrony Radosław Sikorski oraz minister, koordynator ds. służb specjalnych Zbigniew Wassermann (po 0,43 punktu). Zaufanie dość znacznie przeważa nad nieufnością również w ocenie Bronisława Komorowskiego (0,30) oraz Bogdana Borusewicza (0,28). Dodatnią średnią ocen, wskazującą już jednak na zdecydowanie ambiwalentny stosunek do tych polityków, mają: wicepremier i szef MSWiA Ludwik Dorn (0,16), marszałek Sejmu Marek Jurek (0,14) oraz szef SLD Wojciech Olejniczak (0,14).

Spośród polityków uwzględnionych w grudniowym badaniu najgorzej wypada Roman Giertych (średnia ocen -1,16). W trochę mniejszym stopniu krytycyzm dominuje w ocenie Leszka Balcerowicza (-0,93). Do zdecydowanie negatywnie postrzeganych przedstawicieli sceny politycznej należą także Jerzy Hausner (-0,88) i Andrzej Lepper (-0,67). Relatywnie niską średnią (-0,45) uzyskała minister finansów Teresa Lubieńska, trzeba jednak zaznaczyć, że w bardzo wąskiej grupie identyfikujących ją osób.

RYS. 1. ŚREDNIE OCEN POLITYKÓW W GRUDNIU 2005

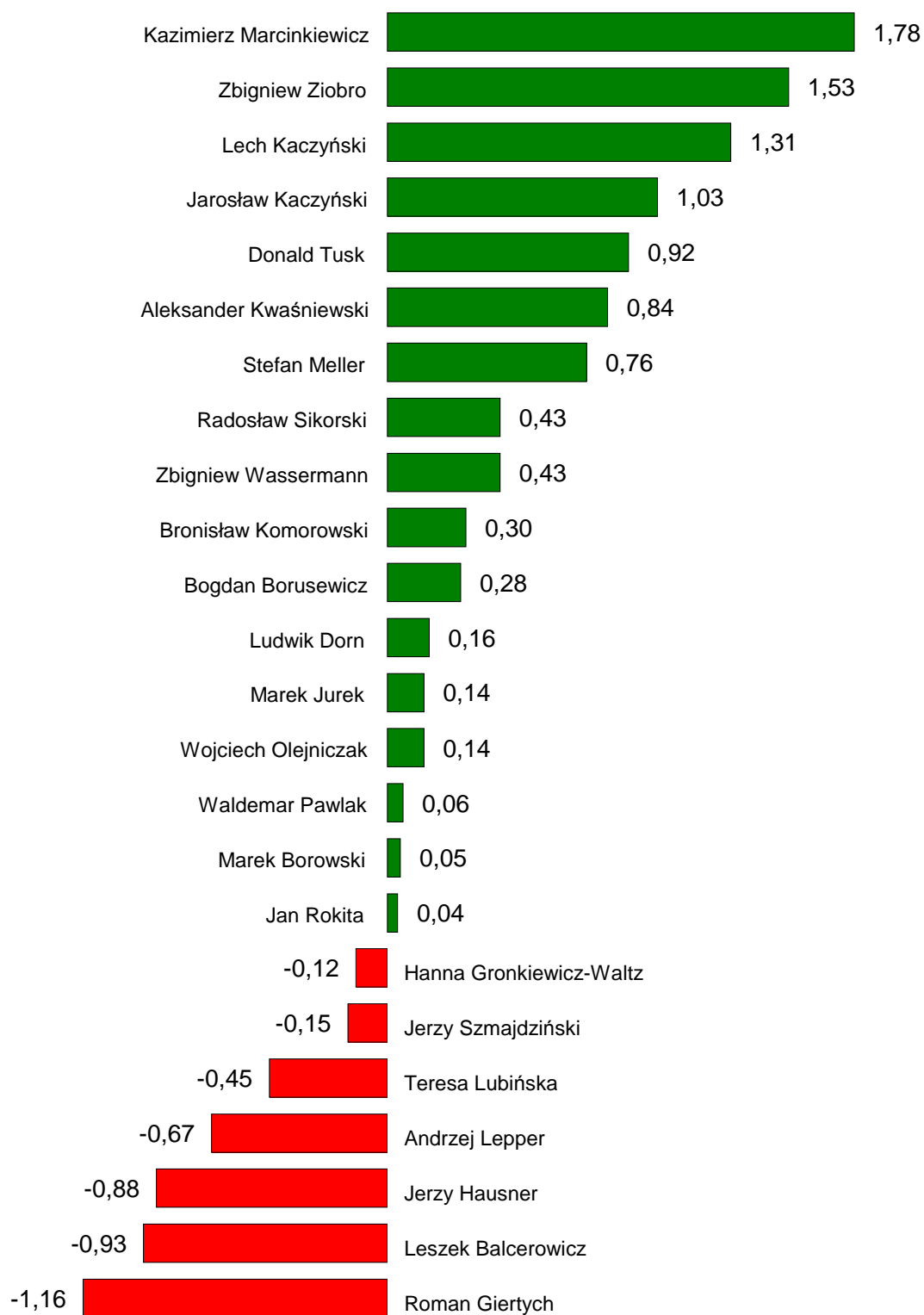

Tabela 4. Zmiany średniej osób

Politycy (uszeregowanie według kierunku i wielkości zmian)	XI 2005	XII 2005	Różnica
Z. Ziobro	1,14	1,53	0,39 *
L. Balcerowicz	-1,20	-0,93	0,27 *
K. Marcinkiewicz	1,56	1,78	0,22 *
H. Gronkiewicz-Waltz	-0,26	-0,12	0,14
B. Komorowski	0,18	0,30	0,12
L. Dorn	0,07	0,16	0,09
M. Borowski	-0,03	0,05	0,08
Z. Wassermann	0,38	0,43	0,05
J. Szmajdziński	-0,18	-0,15	0,03
W. Olejniczak	0,12	0,14	0,02
S. Meller	0,76	0,76	0
J. Rokita	0,07	0,04	-0,03
D. Tusk	0,96	0,92	-0,04
R. Sikorski	0,49	0,43	-0,06
B. Borusewicz	0,36	0,28	-0,08
T. Lubińska	-0,32	-0,45	-0,13
J. Kaczyński	1,25	1,03	-0,22
A. Lepper	-0,43	-0,67	-0,24
R. Giertych	-0,89	-1,16	-0,27
M. Jurek	0,41	0,14	-0,27
W. Pawlak	0,35	0,06	-0,29 *
A. Kwaśniewski	1,18	0,84	-0,34 *
L. Kaczyński	1,71	1,31	-0,40 *

* Różnica średnich ocen istotna statystycznie na poziomie 0,05

W ciągu ostatniego miesiąca najbardziej poprawił się społeczny wizerunek Zbigniewa Ziobry (wzrost wartości średniej o 0,39 punktu). Relatywnie duży spadek nieufności w mniejszym stopniu zaważył na całościowej ocenie Leszka Balcerowicza (wzrost średniej o 0,27 punktu). Stosunkowo niewiele też wzrosła (o 0,22 punktu) średnia ocen premiera Kazimierza Marcinkiewicza. Mimo odnotowanego wzrostu liczby deklaracji zaufania nie zmieniła się natomiast średnia ocen Stefana Mellera.

Z kolei o istotnym pogorszeniu się ubiegłomiesięcznych notowań można mówić przede wszystkim w przypadku prezydenta elekta Lecha Kaczyńskiego (spadek wartości średniej o 0,40 punktu). W nieco mniejszym stopniu pogorszył się wizerunek prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego (różnica średnich wynosi -0,34) i zmalała średnia ocen Waldemara Pawlaka (o 0,29 punktu).

W przypadku pozostałych polityków odnotowane wcześniej zmiany nie zaważyły istotnie na ich dotychczasowym wizerunku (różnice średnich są nieistotne statystycznie).

Grudzień nie przyniósł rewolucyjnych zmian w społecznym odbiorze większości polityków. Wydaje się, że w dalszym ciągu jesteśmy świadkami procesu osławiania się opinii publicznej z nowym, powyborczym układem politycznym. Wprawdzie ogólnie można mówić o utrzymywaniu się typowej dla tego okresu tendencji do obdarzania osób piastujących najwyższe funkcje w państwie kredytem zaufania, jednak pierwsze miejsce w rankingu i kolejna poprawa notowań premiera Kazimierza Marcinkiewicza świadczą, że jest on politykiem dobrze ocenianym na tym stanowisku. Niewiele mniejszym zaufaniem niż premier cieszy się zajmujący drugie miejsce prezydent elekt Lech Kaczyński. Zaufanie ponad połowy ankietowanych uzyskali w tym miesiącu także odchodzący prezydent Aleksander Kwaśniewski, szefowie dwóch największych partii politycznych PO i PiS - Donald Tusk i Jarosław Kaczyński, a ponadto nowy minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro. Wśród polityków uwzględnionych w naszym sondażu z największą nieufnością ankietowanych spotykają się Roman Giertych, Andrzej Lepper, Leszek Balcerowicz oraz Jerzy Hausner. W ocenie tych polityków nieufność wyraźnie przeważa nad zaufaniem.

W tym miesiącu poza premierem Kazimierzem Marcinkiewiczem najbardziej zyskali w ocenie Polaków aktywny w ostatnim czasie na scenie politycznej minister sprawiedliwości Zbigniew Ziobro oraz minister spraw zagranicznych Stefan Meller, choć ten ostatni wciąż pozostaje politykiem stosunkowo mało znanym. Do polityków, których notowania są lepsze niż w listopadzie, zaliczają się również Leszek Balcerowicz oraz - w mniejszym stopniu - Hanna Gronkiewicz-Waltz i Jan Rokita.

Opracowała
Agnieszka CYBULSKA